

Рядінська Валерія Олександрівна,
доктор юридичних наук, професор,
завідувач науково-дослідної лабораторії ДНДІ МВС України,
м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0002-2210-5933

Будзинський Микола Петрович,
кандидат юридичних наук,
тимчасово виконуючий обов'язки першого заступника директора
ДНДІ МВС України
м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0003-3345-8408

Бакал Мальвіна Анатоліївна,
науковий співробітник ДНДІ МВС України
м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0002-7623-890X

ДЕРЖАВНЕ МИТО ЯК ОСОБЛИВИЙ ПЛАТІЖ, ПОВ'ЯЗАНИЙ З ОТРИМАННЯМ СПАДЩИНИ ТА ДАРУНКІВ

У статті розглянуто правову природу державного мита як платежу, що справляється при переході права власності при отриманні спадщини та дарунків. Досліджено елементи такого платежу (платники, об'єкти, ставки, податковий період тощо). Визначено особливості державного мита: не обов'язковий та відплатний характер; відносні ставки за отримання свідоцтва про право на спадщину та адвалерні – за посвідчення договорів дарування, подвійне оподаткування окремих об'єктів (житлових будинків, квартир, кімнат, дач, садових будинків, гаражів тощо). Обґрунтовано доцільність відміни сплати державного мита за отримання спадщини та дарунків.

Ключові слова: державне мито, спадщина, дарунки, нотаріат, відносні ставки, право власності.

Одним із платежів, пов'язаних із отриманням спадщини та дарунків, є державне мито. Дослідженню правової природи та елементів цього платежу присвячували свої праці Л.П. Бабенко, Л.К. Воронова, В.В. Волік, О.О. Головашевич, О.О. Дмитрик, А.В. Реут, М.П. Кучерявенко, Л.М. Касьяненко, В.В. Мосейчук, О.А. Музика-Стефанчук, Л.А. Савченко та інші, проте вони не зосереджувалися на дослідженні саме державного мита, що сплачується при отриманні спадщини та дарунків, в той час як на сучасному етапі цьому платежу присвячується пильна увага і підіймається важливе питання – чи доцільне його подальше справляння?

Метою нашого дослідження є аналіз державного мита як особливого платежу, пов'язаного з отриманням спадщини і дарунків, та визначення перспектив його справляння в подальшому.

© Riadinska Valeriia, Budzynskyi Mykola, Bakal Malvina, 2019

Податковий кодекс України такого платежу, як державне мито у ст.ст. 9, 10, не передбачає [1], його справляння регулюється Декретом Кабінету Міністрів України від 21.01.1993 № 7-93 “Про державне мито” (надалі – Декретом про державне мито) [2]. Подібний підхід законодавця до правового регулювання державного мита не може не викликати питань, оскільки, згідно зі ст. 67 Конституції України, кожен зобов’язаний сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом [3]. Тобто можна зробити висновок, що державне мито, сплата якого регулюється Декретом Кабінету Міністрів України, а не законом, і яке не міститься у переліку загальнодержавних та місцевих податків і зборів, визначених Податковим кодексом України, не є обов’язковим платежем. Дійсно, дії, за які сплачується державне мито, можуть бути вчинені як державним, так і приватним нотаріусом, і державне мито сплачується лише у випадку звернення до державного нотаріуса. Отже, державне мито не має загальнообов’язкового характеру, оскільки особа, що отримує спадщину/дарунок, має право вибору – до державного нотаріуса звернутися, чи до приватного, і лише у разі звернення до державного нотаріуса в неї виникає обов’язок сплатити державне мито як плату за його послуги.

Відповідно до статті 1 Декрету про державне мито платниками державного мита на території України є фізичні та юридичні особи за вчинення в їхніх інтересах дій та видачу документів, що мають юридичне значення, уповноваженими на те органами [2]. В.О. Вишнівецька [4, с. 246–247] наголошує на недосконалості такого закріплення і пропонує визначати їх як фізичних та юридичних осіб, що звертаються за послугами, які мають юридичне значення, до уповноважених на те органів, і мають сплачувати у зв’язку з цим державне мито. Отже, платниками вказаного вище платежу є фізичні та юридичні особи, що звертаються за послугами до державних нотаріусів для отримання свідоцтв про спадщину чи засвідчення договорів дарування, у зв’язку з чим повинні сплатити державне мито.

Об’єкти державного мита при отриманні спадщини та дарунків закріплені у пункті 3 статті 2 Декрету про державне мито, в якому вказується, що державне мито сплачується за вчинення нотаріальних дій державними нотаріальними конторами і виконавчими комітетами сільських, селищних, міських Рад народних депутатів, а також за видачу дублікатів нотаріально засвідчених документів [2], проте таке визначення є недосконалим. А.В. Реут, надаючи поняття об’єкта державного мита, зазначає, що це дії компетентних органів за вчинення в інтересах платників юридично значимих дій [5, с. 16]. Пункт 2 статті 3 зазначеного вище Декрету встановлює, що до нотаріальних дій, що вчинюються державними нотаріальними конторами і виконавчими комітетами сільських, селищних, міських рад народних депутатів (з огляду на те, що ми розглядаємо оподаткування та дарування як правочини), відносяться: посвідчення договорів відчуження житлових будинків, квартир, кімнат, дач, садових будинків, гаражів, земельних ділянок, а також інших об’єктів нерухомого майна, транспортних засобів, інших самохідних машин і механізмів, які перебувають у власності громадянина, що здійснює таке відчуження, а також видача свідоцтв про право на спадщину [2]. Таким чином, об’єктами державного мита є видача свідоцтв про право на спадщину та посвідчення договорів дарування житлових будинків, квартир, кімнат, дач, садових будинків,

© Riadinska Valeriia, Budzynskyi Mykola, Bakal Malvina, 2019

гаражів, земельних ділянок, а також інших об'єктів нерухомого майна, транспортних засобів, інших самохідних машин і механізмів.

Ставки державного мита при отриманні спадщини і дарунків суттєво відрізняються. За отримання свідоцтва про право на спадщину необхідно сплатити 2 неоподатковуваних мінімуми доходів громадян (34 гривні) (пункт “ж” статті 3 Декрету про державне мито), а за посвідчення договорів дарування житлових будинків, квартир, кімнат, дач, садових будинків, гаражів, а також інших об'єктів нерухомого майна – 1 % суми договору, але не менше 1 неоподаткованого мінімуму доходів громадян (пункт “а” статті 3 Декрету про державне мито), за посвідчення договорів дарування земельних ділянок – 1 % суми договору, але не менше 1 неоподаткованого мінімуму доходів громадян (пункт “б” статті 3 Декрету про державне мито), за посвідчення договорів дарування транспортних засобів, інших самохідних машин і механізмів – 1 % суми договору, але не нижче дійсної вартості транспортного засобу, інших самохідних машин і механізмів для дітей, одного з подружжя, батьків (пункт “г” статті 3 Декрету про державне мито), 5 % – для інших осіб (пункт “г” статті 3 Декрету про державне мито), за посвідчення інших договорів дарування, що підлягають оцінці – 1 % суми договору, але не менше 1 неоподаткованого мінімуму доходів громадян (пункт “д” статті 3 Декрету про державне мито) [2].

Таким чином, ставки державного мита є відносними, при цьому за отримання свідоцтва про право на спадщину вони кратні (встановлюються у величині, кратній неоподаткованому мінімуму доходів громадян), а за посвідчення договорів дарування – адвалерні (встановлюються у відсотках до суми договору), і значно різняться за розміром. Так, якщо за отримання свідоцтва про право на спадщину необхідно сплатити лише 34 грн, то за посвідчення договору дарування нерухомого майна чи транспортних засобів, інших самохідних машин і механізмів необхідно сплатити 1 % суми договору. Враховуючи, що нерухоме майно і транспортні засоби зазвичай дорого коштують, то і сума державного мита за їх дарування складатиме значну суму (наприклад, якщо вартість квартири – 200 000 грн, то державне мито за її дарування складатиме 2000 грн., що значно більше, ніж 34 грн за отримання свідоцтва про право на спадщину). Крім того, наявність адвалерних ставок державного мита фактично створює подвійне оподаткування одних об'єктів – житлових будинків, квартир, кімнат, дач, садових будинків, гаражів, а також інших об'єктів нерухомого майна та транспортних засобів, інших самохідних машин і механізмів, оскільки за перехід власності на ці об'єкти передбачено сплачувати податок на доходи фізичних осіб.

Враховуючи, що оподаткування спадщини і дарунків здійснюється за однією ставкою, незрозуміла позиція законодавця щодо розбіжності у ставках державного мита при отриманні спадщини та посвідченні договорів дарування. На наше переконання, причина цього криється у застарілому підході, що залишився з радянських часів. Як ми вже зазначили раніше, введення державного мита відмінило податок на спадкування та дарування, проте держава не відмовилася від привілеїв з отримання своєї частки спадку (дарунку) і ввела відсоткові ставки вказаного вище платежу, хоча це і суперечило компенсаційній природі державного мита. В.О. Вишнівецька звернула увагу на такі розбіжності, чому платіж, призначення якого по-

© Riadinska Valeriia, Budzynskyi Mykola, Bakal Malvina, 2019

лягало у покритті витрат держави за видачу відповідних документів, розраховувався залежно від суми договору чи успадкованого майна, і за одні і ті ж дії сплачувалися різні суми, хоча при посвідченні договору дарування майна вартістю 100 000 гривень нотаріусом витрачається стільки ж часу та зусиль, скільки і при посвідченні договору дарування майна вартістю в 1000 гривень [4, с. 242]. Із введенням в дію Закону України “Про податок на доходи фізичних осіб” спадкування та дарування стали піддаватися оподаткуванню, що разом із необхідністю сплати державного мита за відсотковою ставкою створювало додаткове навантаження на платників. Для забезпечення конституційних прав і свобод громадян було прийнято Закон України “Про внесення змін у статті 3 Декрету про державне мито”, який замінював відсоткову ставку державного мита за видачу свідоцтва про право на спадщину твердою, що розраховувалася відповідно неоподаткованого мінімуму доходів громадян [6]. Внести такі ж зміни відносно договорів дарування законодавець “забув”.

Наголосимо, що за посвідчення договорів дарування транспортних засобів, інших самохідних машин і механізмів розмір ставок державного мита має градацію залежно від ступеня споріднення (1 % суми договору, але не нижче дійсної вартості транспортного засобу, інших самохідних машин і механізмів для дітей, одного з подружжя, батьків, 5 % – для інших осіб). На нашу думку, такий підхід також є пережитком радянського підходу до державного мита, яке слугувало своєрідним податком на спадкування та дарування за тих часів.

Згідно з нормами Декрету про державне мито, цей платіж сплачується готівкою, митними марками шляхом перерахувань із рахунку платника в кредитній установі за місцем розгляду та оформлення документів і зараховується до бюджету місцевого самоврядування [2]. Порядок сплати державного мита встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику (Державною фіскальною службою України) [2]. Платники державного мита несуть відповідальність за правильність його справляння, а також за своєчасність і повноту зарахування до бюджету, передбачену законодавством. За несвоєчасне або неповне зарахування державного мита до бюджету справляються пеня та штрафи відповідно до закону. Державна фіскальна служба України та державні фіскальні інспекції проводять ревізії та перевірки правильності справляння державного мита, а також своєчасності й повноти внесення його до бюджету в усіх установах, що його справляють [2].

Пільги щодо сплати державного мита систематизовані у статті 4 Декрету про державне мито, згідно з якою звільнення від сплати державного мита залежить від майна, що успадковується, особи спадкоємців та обдарованих. Залежно від виду майна, що успадковується, від сплати державного мита звільняються громадяни за видачу їм свідоцтва про право на спадщину: на майно осіб, які загинули при захисті СРСР і України, у зв’язку з виконанням інших державних чи громадських обов’язків або з виконанням обов’язку громадянина щодо врятування життя людей, охорони громадського порядку та боротьби зі злочинністю, охорони власності громадян або колективної чи державної власності, а також осіб, які загинули або померли внаслідок захворювання, пов’язаного з Чорнобильською катастрофою; на майно осіб, реабілітованих у встановленому порядку; на жилий будинок, пай

© Riadinska Valeriia, Budzynskyi Mykola, Bakal Malvina, 2019

у житлово-будівельному кооперативі, квартиру, що належала спадкодавцеві на праві приватної власності, якщо вони проживали в цьому будинку, квартирі протягом шести місяців з дня смерті спадкодавця; на жилі будинки в сільській місцевості за умови, що ці громадяни постійно проживатимуть у цих будинках і працюватимуть у сільській місцевості; на вклади в установах Ощадбанку та в інших кредитних установах, на страхові суми за договорами особистого й майнового страхування, облігації державних позик та інші цінні папери, суми заробітної плати, авторське право, суми авторського гонорару і винагород за відкриття, винахід, винаходи, корисні моделі, промислові зразки, топографії інтегральних мікросхем, сорти рослин та раціоналізаторські пропозиції; на майно осіб фермерського господарства, якщо вони є членами цього господарства (пункт 16 статті 4 Декрету про державне мито) [2].

Залежно від особи спадкоємця від сплати державного мита звільняються громадяни, віднесені до категорій 1 і 2, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, громадяни, віднесені до категорії 3 постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, які постійно проживають до відселення чи самостійного переселення або постійно працюють на території зон відчуження, безумовного (обов'язкового) і гарантованого добровільного відселення, за умови, що вони за станом на 1 січня 1993 року прожили або відпрацювали у зоні безумовного (обов'язкового) відселення не менше двох років, а у зоні гарантованого добровільного відселення – не менше трьох років; громадяни, віднесені до категорії 4 потерпілих внаслідок Чорнобильської катастрофи, які постійно працюють і проживають або постійно проживають на території зони посиленого радіоекологічного контролю, за умови, що за станом на 1 січня 1993 року вони прожили або відпрацювали в цій зоні не менше чотирьох років; інваліди Великої Вітчизняної війни та сім'ї воїнів (партизанів), які загинули чи пропали безвісти, і прирівняні до них у встановленому порядку особи; інваліди I та II груп (пункт 18 статті 4 Декрету про державне мито) [2].

Залежно від особи обдарованого від сплати державного мита звільняються фізичні особи – за посвідчення договорів дарування майна на користь держави, а також на користь державних підприємств, установ і організацій (пункт 14 статті 4 Декрету про державне мито) [2]. При цьому, відповідно до пункту 60 Інструкції про порядок обчислення та справляння державного мита, затвердженої наказом Державної податкової адміністрації України № 15 від 22 квітня 1993 року [7], при видачі громадянам свідоцтва про право на спадщину на житлові будинки в сільській місцевості для надання пільги по сплаті державного мита обов'язковою умовою є майбутнє проживання спадкоємців у цьому будинку. Крім цього, місцеві Ради народних депутатів мають право встановлювати додаткові пільги для окремих платників щодо сплати державного мита, яке зараховується до місцевих бюджетів, а центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної бюджетної політики – щодо державного мита, яке зараховується до державного бюджету України (ст. 5 Декрету про державне мито) [2].

Таким чином, державному миту притаманні такі особливості: не має обов'язкового характеру, оскільки сплачується лише у випадку звернення до державного нотаріуса і є оплатою за його послуги; ставки державного мита є відносними,

© Riadinska Valeriia, Budzynskyi Mykola, Bakal Malvina, 2019

при цьому за отримання свідоцтва про право на спадщину вони кратні (встановлюються у величині, кратній неоподатковуваному мінімуму доходів громадян), а за посвідчення договорів дарування – адвалорні (встановлюються у відсотках до суми договору) і суттєво різняться за розміром; наявність адвалорних ставок державного мита створює подвійне оподаткування таких об'єктів, як житлові будинки, квартири, кімнати, дачі, садові будинки, гаражі, а також інші об'єкти нерухомого майна та транспортні засоби, інші самохідні машини і механізми, оскільки за перехід власності на ці об'єкти передбачено сплачувати податок на доходи фізичних осіб; за посвідчення договорів дарування транспортних засобів, інших самохідних машин і механізмів розмір ставок державного мита має градацію залежно від ступеня споріднення; передбачає пільги у вигляді звільнення від сплати державного мита, які залежать як від майна, що успадковується, так і від особи спадкоємців та обдарованих.

В українському праві неодноразово підіймалося питання щодо відміни державного мита як штучної категорії, залишку радянської системи, яке на сучасному етапі не має ні підстав для справляння, ні перспектив для існування. За визначенням В.В. Воліка, державне мито було введено для створення уявлення про меншу кількість податків, що сплачується у СРСР, і об'єднувало різні види податків та зборів, воно вже зазнало суттєвих змін та скорочень – від нього відмежувався і утворив окремий платіж судовий збір [8, с. 138]. На думку автора, така ситуація неминуха і щодо інших платежів, які об'єднувало державне мито і саме тому, зауважує науковець, законодавець не вказав державне мито у переліку місцевих зборів, що закріплюються у ст. 10 Податкового кодексу України [8, с. 138]. Проте така позиція не враховує того, які платежі будуть отримувати у випадку відміни державного мита за свої послуги (в тому числі послуги з видачі свідоцтва про право на спадщину та за посвідчення договорів дарування) державні нотаріуси.

Для мети нашого дослідження має вирішальне значення й питання доцільності існування державного нотаріату, враховуючи, що полеміка з цього питання присутня в українському праві упродовж певного часу. Оскільки за умов відміни державного нотаріату автоматично відіме і державне мито. Чимало науковців (В.В. Комаров, В.В. Баранкова) наполягають на тому, що реформування вітчизняного нотаріату, створення якісно нової його моделі, яка буде здатна повноцінно виконувати покладені на нього обов'язки та забезпечить баланс приватних та публічних інтересів, розвиток стабільного та легітимного цивільного обігу, можливо лише шляхом створення єдиного нотаріату [9, с. 61]. Їх супротивники (Д. Якубова, В.М. Бесчастний, О.В. Філонов, В.М. Субботін) наполягали на тому, що не треба руйнувати систему, що склалася, а необхідно удосконалювати систему нотаріату, притаманну українському історичному становленню та розвитку, при цьому одним із аргументів, якими обґрунтовується доцільність подальшого функціонування інституту державного нотаріату, є те, що він задовольняє потреби пільгової категорії населення при вчиненні нотаріальних дій, звільняючи їх від сплати державного мита і, відповідно, плати за послуги приватних нотаріусів [10, с. 45; 11, с. 186]. Дослідження проблем державного нотаріату та перспективи його реформування не відносяться до мети нашого дослідження, проте, на наше переконання, розділення

© Riadinska Valeriia, Budzynskyi Mykola, Bakal Malvina, 2019

нотаріату України на державний та приватний є залишком радянської системи нотаріату, зумовленим історичним розвитком нашої країни. Тенденції реформування діяльності нотаріусів в Україні на сучасному етапі, суттєве скорочення чисельності державних нотаріальних контор свідчать про євроінтеграційні прагнення України, що з часом неминуче призведе до того, що на її території буде запроваджено тип нотаріату, притаманний більшості країн Європи – латинський.

Латинський нотаріат – форма організації нотаріальної діяльності (тип нотаріату), що допускає передачу повноважень держави щодо посвідчення безспірних прав і фактів нотаріусам, які організують свою роботу в якості осіб вільної професії, виконують дану функцію професійно і під свою відповідальність [12; 13; 14, с. 155]. При системі латинського нотаріату нотаріуси за вчинення ними нотаріальних дій отримують нотаріальний тариф – платіж, розмір і порядок сплати якого встановлюється державою, що усуває нездорову конкуренцію між нотаріусами у великих містах і невикладність роботи нотаріуса в невеликих селищах та надає можливість забезпечити належний контроль за фінансовим боком діяльності нотаріусів [15]. Відміна державного нотаріату в Україні, запровадження латинського нотаріату та введення нотаріального тарифу природно приведуть до відміни державного мита за посвідчення договорів дарування та видачу свідоцтва про право власності на спадщину, яке є штучною категорією, залишком системи радянського оподаткування.

Отже, підсумовуючи викладене вище, зазначимо, що до особливостей державного мита як платежу, що справляється при переході права власності при отриманні спадщини та дарунків, слід віднести такі ознаки: не обов'язковий та відплатний характер мита; ставки мита є відносними – за отримання свідоцтва про право на спадщину та адвалерними – за посвідчення договорів дарування; присутнє подвійне оподаткування окремих об'єктів (житлових будинків, квартир, кімнат, дач, садових будинків, гаражів тощо). Таким чином, ми дійшли висновку, що доцільно відмінити сплату державного мита за отримання спадщини та дарування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 13–14, № 15–16, № 17. Ст. 112.
2. Про державне мито: Декрет Кабінету Міністрів України від 21.01.1993 № 7–93. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 13. Ст. 113.
3. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
4. *Вишнинецька В.О.* Правові проблеми визначення платників державного мита. Науковий вісник Юридичної академії внутрішніх справ. 2004. № 3. С. 241–247.
5. *Реут А.В.* Правовой режим государственной пошлины: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.14. Москва, 2009. 242 с.
6. Про внесення змін до статті 3 Декрету Кабінету Міністрів України “Про державне мито” щодо державного мита за видачу свідоцтва про право на спадщину: Закон України від 05.03.2009 № 1110-VI. Відомості Верховної Ради України. 2009. № 31. Ст. 453.
7. Інструкція про порядок обчислення та справляння державного мита: наказ Державної податкової адміністрації України від 22.04.1993 № 15. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1026.39.6&nobreak=1> (дата звернення: 15.11.2018).

© Riadinska Valeriia, Budzynskyi Mykola, Bakal Malvina, 2019

8. *Волік В.В.* Правове регулювання обов'язкових платежів, що пов'язані зі справлянням правосуддя: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.14. Київ, 2010. 220 с.
9. *Комаров В.В., Баранкова В.В.* Законодавство про нотаріат: очікувані зміни. Право України. 2003. № 11. С. 61–62.
10. *Якубова Д.* Удосконалення інституту нотаріату. URL: <http://uzbekistan.russiaregionpress.ru/archives/11139> (дата звернення: 15.11.2018).
11. *Бесчастний В.М., Філонов О.В., Субботін В.М.* та ін. Нотаріат в Україні: навч. посібник (серія “Вища освіта XXI століття”). Київ: Знання, 2008. 494 с.
12. *Долгов М.О.* Про структуру нотаріату Франції. URL: <http://mirnot.narod.ru/fran.html> (дата звернення: 18.09.2018).
13. *Райман В.* Устройство немецкого нотариата. URL: <http://mirnot.narod.ru/germ.html> (дата звернення: 10.09.2017).
14. *Бондарева М.В.* Англосаксонський нотаріат: особливості організації та функціонування. Університетські наукові записки. 2006. № 3–4. С. 153–159.
15. Нотаріальне суспільство Англії та Уельсу (The Notaries Society of England and Wales) URL: http://www.thenotariessociety.org.uk/uploads/12802_36302Notary+leaflet+English+02+10/pdf (дата звернення: 27.11.2017).

REFERENCES

- Podatkoviy kodeks Ukrainy. “Tax Code of Ukraine: Law of Ukraine dated 02.12.2010 № 2755-VI”. Information of the Verkhovna Rada of Ukraine. 2011. No. 13–14, No. 15–16, No. 17. Art. 112. [in Ukrainian].
- Pro derzhavne myto. “On the State Duty: Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine of January 21, 1993 No. 7–93”. Information of the Verkhovna Rada of Ukraine. 1993. No. 13. Art. 113. [in Ukrainian].
- Konstytutsiia Ukrainy. “Constitution of Ukraine: Law of Ukraine of June 28, 1996 No. 254k / 96-BP”. Information of the Verkhovna Rada of Ukraine. 1996. No. 30. Art. 141 [in Ukrainian].
- Vyshnyvetska V.O.* (2004). Pravovi problemy vyznachennia platnykiv derzhavnogo myta. “Legal problems of determining state tax payers”. Scientific Bulletin of the Law Academy of Internal Affairs. No. 3. P. 241–247 [in Ukrainian].
- Reut A.V.* (2009). Pravovoy rezhim gosudarstvennoy poshliny. “Legal regime of state duty”: dis. P.h. D.: 12.00.14. Moscow. 224 p. [in Russian].
- Pro vnesennia zmin do statti 3 Dekretu Kabinetu Ministriv Ukrainy “Pro derzhavne myto” shchodo derzhavnogo myta za vydachu svidotstva pro pravo na spadshchynu. “On Amendments to Article 3 of the Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On State Fee” on the State Duty for Issuance of the Certificate of Right of Inheritance: Law of Ukraine of 05.03.2009 No. 1110-VI. Information of the Verkhovna Rada of Ukraine. 2009. No. 31. Art. 453 [in Ukrainian].
- Instruktsiia pro poriyadok obchyslennia ta spravliannia derzhavnogo myta. “Instruction on the procedure of calculation and payment of the state duty: Order of the State Tax Administration of Ukraine dated April 22, 1993 # 15. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1026.39.6&nobreak=1> (date of application: 15.11.2018) [in Ukrainian].
- Volik V.V.* (2010). Pravove rehuliuвання обов'язкових платежів, shcho poviazani zi spravliannyam pravosuddia. “Legal Regulation of Compulsory Payments Related to Justice”: diss. Ph. D.: 12.00.14. Kyiv. 220 p. [in Ukrainian].
- Komarov V.V., Barankova V.V.* (2003). Zakonodavstvo pro notariat: ochikuvani zminy. “Notary Legislation: Changes Pending”. Law of Ukraine. No. 11. P. 61–62 [in Ukrainian].
- Yakubova D.* Udoskonalennia instytutu notariatu. “Improvement of the Notary Institute”. URL: <http://uzbekistan.russiaregionpress.ru/archives/11139> (date of application: 15.11.2018) [in Ukrainian].
- Beschastnyi V.M., Filonov O.V., Subbotin V.M.* та ін. (2008). Notariat v Ukraini: navch. posibnyk (seriia “Vyshcha osvita KHKHI stolittia”). “Notary in Ukraine”: Teach. manual (series “Higher Education of the 21st Century”). Kyiv: Knowledge. 494 p. [in Ukrainian].
- Dolgov M.O.* Pro strukturu notariatu Frantsii. “On the structure of the notary in France”. URL: <http://mirnot.narod.ru/fran.html> (date of application: 18.09.2018) [in Ukrainian].
- Rayman V.* Ustroystvo nemetskogo notariata. “The Device of the German Notary”. URL: <http://mirnot.narod.ru/germ.html> (date of application: 09.10.2018) [in Russian].

© Riadinska Valeriia, Budzynskiy Mykola, Bakal Malvina, 2019

14. *Bondarieva M.V.* (2006). Anghlosaksonskyi notariat: osoblyvosti orhanizatsii ta funktsionuvannia. “The Anglo-Saxon Notary: peculiarities of organization and functioning”. University research notes. No. 3–4. P. 153–159. [in Ukrainian].

15. Notarialne suspilstvo Anhlii ta Uelsu “The Notaries Society of England and Wales”. URL: http://www.thenotariessociety.org.uk/uploads/12802_36302Notary_+leaflet_+English_+02_+10_/pdf (date of application: 27.11.2018) [in Ukrainian].

UDC 336.262

Riadinska Valeriia,

Doctor of Juridical Sciences, Professor,
Chief of the Research Laboratory, State Research
Institute MIA Ukraine, Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0002-2210-5933,

Budzynskyi Mykola,

Candidate of Juridical Sciences,
Caretaker First Co-Director, State Research Institute MIA Ukraine,
Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0003-3345-8408,

Bakal Malvina,

Research Officer,
State Research Institute MIA Ukraine,
ORCID ID 0000-0002-7623-890X

STATE FEE AS A SPECIAL PAYMENT RELATED WITH THE INHERITANCE AND GIFTS RECEIVING

The article considers the legal nature of the state fee as a means of payment levied upon the transfer of the right of ownership upon receipt of inheritance and gifts. The development of the state duty collection as a means of payment, collected during the transfer of property rights at the time of receiving inheritance and gifts, from Soviet times to the present day, is analyzed.

The elements of such payment (payers, objects, rates, tax period, etc.) were studied.

It was determined that the objects of state duty are the issuance of a certificate of inheritance and certification of gift contracts for residential houses, apartments, rooms, villas, garden houses, garages, land plots, as well as other real estate, vehicles, other self-propelled machines and mechanisms.

The state fee rates are relative, and for the certificate of inheritance they are multiple (set in the amount multiple of the non-taxable minimum income of citizens), and for the certification of gift contracts – ad valorem (set as a percentage of the contract amount) and significantly different in size.

Taking into account that inheritance and gifts are taxed at the same rate, it is not clear what the legislator’s position is regarding the difference in state duty rates when receiving inheritance and certifying gift contracts. In our opinion, the reason

© Riadinska Valeriia, Budzynskyi Mykola, Bakal Malvina, 2019

lies in the outdated approach, which has remained since the Soviet times. It was noted that the introduction of the state fee abolished the tax on inheritance and donation, but the state did not abandon the privilege of receiving its share of the inheritance (gift) and introduced interest rates of the above mentioned payment, although it contradicted the compensatory nature of the state fee.

With the introduction of the Law of Ukraine “On Personal Income Tax” inheritance and donation became subject to taxation, which together with the need to pay the state fee at the interest rate has created an additional burden on the taxpayers. In order to ensure the constitutional rights and freedoms of citizens, the Law of Ukraine “On Amendments to Article 3 of the Decree on State Duty” was adopted, which replaced the interest rate of the state duty to issue a certificate of inheritance, which was calculated in accordance with the tax-exempt minimum income of citizens, but the contracts of donation were not changed.

The peculiarities of the state fee are defined: it is not obligatory and compensatory; relative rates for obtaining a certificate of inheritance and ad valorem - for the certification of gift contracts, double taxation of individual objects (houses, apartments, rooms, villas, garden houses, garages, etc.). The expediency of cancelling the payment of the state duty for inheritance and donation is justified.

Keywords: state fee, inheritance, gifts, notaries, relative rates, property right.

Отримано 11.09.2019